

**FORMATION AND DEVELOPMENT OF METHODS OF TEACHING
UKRAINIAN LANGUAGE (FOR PROFESSIONAL PURPOSES):
HISTORIOGRAPHY OF A QUESTION
СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ):
ІСТОРИОГРАФІЯ ПИТАННЯ**

c.t.s., as. prof. Gumeniuk I.M. / к.ф.н., доц. Гуменюк І.М.

ORCID: 0000-0002-0790-6732

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,

Ivano-Frankivsk, Shevchenka 57, 76018

ДВНЗ „Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”,

Івано-Франківськ, вул. Шевченка, 57, 76018

Abstract. In this paper we describe the use of .....

Key words: testing, code modulator, generator of functions, ...

Introduction.

Кардинальні перетворення, які відбуваються в освіті у зв'язку з інтеграцією України в Європейський освітній простір, істотно впливають на стратегію й тактику розвитку вищої школи. Передусім це стосується підготовки майбутнього вчителя. Від педагога в сучасних умовах вимагається не тільки досконале володіння теоретичним матеріалом й алгоритмом його подання на уроці, але й цілим комплексом професійних компетентностей, що відповідають потребам молодого покоління, а саме: здатність до науково-пошукової та інноваційної діяльності, до самостійності й нестандартності рішень, творчого мислення, термінологічної та інформаційно-технологічної обізнаності, самоосвіти, до налагодження контактів з учасниками професійної діяльності, загальнонаукової, документної, мовленнєво-комунікативної компетентності тощо.

У цьому контексті актуальним стає питання визначення концептуальних

засад і лінгводидактичних передумов становлення сучасної методики навчання української мови (за професійним спрямуванням) як універсального курсу, спрямованого на формування базових і професійних компетентностей студентів вищих педагогічних навчальних закладів України.

The main text.

Хронологічні межі дослідження окреслюються датою появи нової навчальної дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)” та сучасністю. Курс було введено згідно з Постановою Кабінету Міністрів № 998 від 08.09.1997 року, де затверджено „Комплексні заходи щодо всебічного розвитку і функціонування української мови”, замість дисципліни „Ділова українська мова”. Назва нового курсу зобов’язувала розширити зміст навчальної дисципліни, не обмежуючи його тільки діловим мовленням, та спрямувати на прищеплення студентам навичок фахового спілкування залежно від профілю навчального закладу. На сьогодні „Українська мова (за професійним спрямуванням)” – єдина філологічна дисципліна, що вивчається студентами молодших курсів усіх спеціальностей.

Введення нової навчальної дисципліни викликало широкий резонанс у педагогічній громадськості. У науково-методичних журналах з’явилася значна кількість публікацій, теми яких торкалися специфіки викладання української мови (за професійним спрямуванням). Ці наукові розвідки можна згрупувати за кількома напрямками:

1) дослідження загального характеру (М. Лісовий, Л. Тищенко „Шляхи оптимізації навчального процесу під час вивчення курсу „Українська мова (за професійним спрямуванням)””; Н. Юрійчук „Роль української мови (за професійним спрямуванням) у фаховому становленні студентів ВНЗ””; О.Мельничук, Л. Сілевич „Методичні аспекти вивчення української мови (за професійним спрямуванням)””; Л. Головата, Л. Костюк „Значення дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)” у процесі підготовки фахівця-історика””; Н. Легкодух „Розвиток мовної особистості у навчанні дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)””; О. Антончук

”Питання культури мови в посібниках із дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)” та інші;

2) дослідження окремих технологій та підходів викладання (О. Тележкіна „Застосування проектної технології на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)” у вищих навчальних закладах”; Н. Мушировська „Роль когнітивно-комунікативного підходу в оптимізації процесу викладання української мови (за професійним спрямуванням)”); О. Мельничук, Л. Сілевич „Використання інноваційних особистісно-орієнтованих педагогічних технологій при вивченні української мови (за професійним спрямуванням)”); І. Романова „Мультимедійна презентація як засіб підвищення ефективності викладання української мови (за професійним спрямуванням)”); О. Гриджук „Використання інтерактивних методів навчання у викладанні дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)” та інші;

3) концептуальні дослідження (С. Дорошенко „Новій навчальній дисципліні – нову концепцію”; В. Дубічинський, Л. Васенко, О. Бондарець „Концепція викладання дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)”); О. Тищенко „Модель курсу „Українська мова (за професійним спрямуванням)”);

4) лінгводидактичні дослідження (Г. Горох „Фразеологічні особливості ділового мовлення”; Г. Лукаш „До питання про лінгвістичні засади навчальної дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)”); О. Старова, Т. Панова „Типові мовні помилки й організація роботи з їх корекції під час викладання дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)”); Л. Мельник, Т. Маркотенко „Фразеологізми як складник професійного мовлення майбутніх учителів початкових класів”; А. Євграфова „Теоретичні поняття сучасної лінгвістики у контексті дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)”); З. Сікорська „Дієслово у сфері професійного мовлення” та інші;

5) вузькогалузеві дослідження (Н. Тоцька „Формування професійно зумовленого мовлення студентів технічного університету”; Т. Лобода „Умови

ефективного викладання курсу „Українська мова (за професійним спрямуванням)” на нефілологічних факультетах педагогічного університету”; А.Савіна „Особливості навчання студентів юридичного профілю навикам ділового письма”; В. Рогозіна „Формування у студентів-хіміків культури наукового писемного мовлення”; Т. Марцінко, І. Москаленко „Елементи ораторського мистецтва у форматі занять з курсу „Українська мова (за професійним спрямуванням)” для студентів-аграріїв”; Л. Шлєїна „Розвиток навчальної самостійності майбутніх економістів у процесі вивчення дисципліни „Українська мова (за професійним спрямуванням)””; Н. Чабан „Формування громадянської позиції у майбутніх культурологів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням)””; Н. Костриця „Формування комунікативної компетентності студентів-аграрників”; Н. Солодюк „Організація інтерактивного навчання на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) студентів-медиків” та інші.

Як бачимо, зазначені дослідження мають фрагментарний характер, торкаються різноманітних аспектів, не аналізуючи ґрунтовно теоретико-методологічні засади викладання названої дисципліни, шляхи їх практичної реалізації. Крім того, серед наявних вузькогалузевих досліджень дуже незначну частину ($\approx 10\%$) становлять праці, присвячені розгляду специфіки викладання української мови (за професійним спрямуванням) студентам вищих педагогічних навчальних закладів (В. Підгурська, Л. Дворецька, Т. Лобода, М.Лященко, В. Гальчук, О. Попова), тоді як близько 50% – це дослідження специфіки викладання дисципліни студентам вищих медичних та аграрних навчальних закладів.

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про те, що у сучасній педагогічній науці існують об’єктивні передумови для дослідження проблеми становлення й розвитку методики викладання української мови (за професійним спрямуванням), розроблення єдиної науково-методичної системи викладання цієї дисципліни у вищих педагогічних навчальних закладах.

Summary and Conclusions.

Основною метою курсу „Українська мова (за професійним спрямуванням)” є ефективне формування професійного мовлення студентів, розвиток мовної особистості з метою використання набутих знань у професійній діяльності. Як зазначає О. Тищенко, успіх професійного спілкування залежить від особистих якостей мовця, його мовної компетенції та комунікативних навичок [1. с. 57]. Ця різноаспектність складових професійного спілкування вимагає врахування психолого-педагогічних та лінгводидактичних передумов у процесі навчання української мови (за професійним спрямуванням), впровадження інноваційних технологій, розроблення сучасних, творчих, професійно спрямованих форм самостійної роботи, які забезпечували б мотиваційний компонент навчання, заохочували до науково-пошукової діяльності, давали поштовх студентам до саморозвитку й самовдосконалення.

References:

1. Tyshchenko O. (2003). Model` kursu „Mova profesiynoho spilkuvannia” [A model of course „Language of Professional Communication”] in *Dyvoslovo*, issue 9, pp. 56-59.

Анотація

Стаття присвячена дослідженню історіографічних аспектів проблеми становлення і розвитку методики навчання української мови (за професійним спрямуванням) – молодій галузі української лінгводидактики, що розвивається за її законами й має власні особливості, оскільки тісно пов'язана з професійною педагогікою. Названий курс – універсальний для формування базових і професійних компетентностей студентів усіх спеціальностей, що є особливо актуальним в умовах інтеграції України в Європейський освітній простір. На основі аналізу та узагальнення наявних наукових напрацювань у цьому напрямі здійснено їх систематизацію і статистичну обробку за сферами призначення. Обґрунтовано необхідність дослідження проблеми становлення й розвитку методики викладання української мови (за професійним спрямуванням), розроблення єдиної науково-методичної системи викладання цієї дисципліни у вищих педагогічних навчальних закладах.

Ключові слова: *методика навчання української мови (за професійним спрямуванням), професійні компетентності, професійне мовлення, мовна особистість, мотиваційний компонент навчання.*

Література:

1. Тищенко О. Модель курсу „Мова професійного спілкування” / О. Тищенко // Дивослово. – 2003. – №9. – С. 56-59.

Article sent: 28/03/2017 of

© Gumeniuk Iryna